

Isabel Vicente: una obrera

Teresa Pàmies

El darrer llibre de Mary Nash, *Rojas: las mujeres republicanas en la guerra civil*, inclou una vintena de fotos de protagonistes dels fets estudiats per l'avui catedràtica d'història de la Universitat de Barcelona. Una de les fotografies va ser feta a la fàbrica Casacuberta l'abril de 1937. Hi apareixen dotze noies obreres de la casa, entre les quals Isabel Vicente. Al peu de la foto no hi consta el seu nom, però ara que ens ha deixat, a l'edat de 83 anys, en faig esment i rellegeixo el seu testimoni, inclòs en la trilogia de Tomasa Cuevas, *Cárcel de mujeres* (Sirocco Ediciones, 1985). Isabel tenia 61 anys quan, de pròpia mà, es crigué: "Vaig néixer a Almansa, Albacete. Tenia tres anys quan la família es

traslladà a Barcelona. Sóc la gran de quatre germans. Als catorze anys vaig entrar a treballar a la fàbrica de Salvador Casacuberta, que era una de les principals al barri de Gràcia, o sigui La Sedeta". Hi seguí treballant durant la guerra, tot militant a la JSUC, on la vaig conèixer. El 1938 es casà amb l'obrer sindicalista Jaume Carbonell, que l'acompanyà a les verdes i les madures, fins al final del trajecte.

Isabel Vicente fou una de les barcelonines que el 26 de gener de 1939 alçaren una barricada a la plaça Bonanova per impedir que les tropes de Franco entressin a la ciutat. Era el començament de l'ensulsiada. Isabel estava embarassada però no se li notava. Amb les

seves companyes emprengué el camí de l'èxode fins al camp de concentració francès per a dones i infants de la diàspora republicana. Allí va parir la seva filla Nuri. No disposà de metge ni de llevadora, sinó "d'una gallega que, al seu poble, ajudava a parir les vaques i les cabres. Vaig tenir sort", reconeix en evocar-ho. També fou una sort comptar amb les seves companyes de la JSUC, que es mantingueren unides, animoses, solidàries i combatives. Amb enganys i coaccions de tota mena, foren *retornades* a Espanya, on els esperaven calamitats i perills que posaren a prova el seu tremp i la solidesa de les seves conviccions. Al cap d'uns mesos del retorn forçat, Isabel demanà feina a la fàbrica on treballà des dels catorze anys. No l'acceptaren. Es dedicà a la confecció de pantalons i connectà amb militants

clandestins per ajudar els presos. Fou detinguda amb 50 més. Dotze dies a Prefectura, on la sotmeteren a interrogatoris brutals abans de passar al tribunal creat pels vencedors de la Guerra Civil per anihilar els que no es donaven per vençuts. Condemnada a dotze anys, fou tancada a la presó de les Corts, on va romandre set anys. El 1947 sortí en llibertat vigilada i l'envamparen quan ja l'havien readmesa a La Sedeta, fins que l'any 1951 l'atraparen preparant la vaga general del 12-13 de març. Sis mesos més tancada a la Model. En sortir no fou readmesa a la fàbrica. Calgué recórrer a la confecció per ajudar la família, afrontant la vida amb el seu esperit d'obrero rebel, també en democràcia, perquè "la lluita per la justícia no s'acaba mai". Era el seu lema.